

ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY V NEBOJOVÝCH OPERACÍCH

Ing. Antonín KRÁSNÝ, CSc.

Anotace:

Článek stručně pojednává o členění a charakteristice nebojových operací a ukazuje na podíl AČR v nich. Zabývá se perspektivami činnosti AČR v těchto operacích s důrazem na přípravu osob.

***

Úvod

Současné bezpečnostní prostředí je charakterizováno překonáním globální blokové konfrontace. Přestože se snížila možnost vypuknutí globálního válečného konfliktu, zůstávají ekonomické, politické, národnostní, náboženské a jiné neshody a spory. Přetrvávají nevyřešené sociální a další problémy, jako je rivalita mezi státy nebo etnickými skupinami. Dalším potencionálním zdrojem napětí a krizí, včetně ozbrojených konfliktů, jsou ekologické situace ve světě a to v přímé souvislosti s možnostmi využívání přírodních zdrojů surovin, energie a vody.

Krizové stavy a konflikty přímo nebo i nepřímě ohrožují vnitřní stabilitu a mírový život států a pokud se je nepodaří vyřešit politickými prostředky, mohou přerůst do válek různého rozsahu, trvání a intenzity.

ČR nemůže přehlížet existující hrozby vojenského, nevojenského a smíšeného charakteru. K zajištění své bezpečnosti připravuje a provádí nezbytná diplomatická, vojenská a další opatření. Při zachování individuální schopnosti k obraně vlastního státního území je nutné připravovat AČR k podílu na vojenských operacích v rámci mnohonárodních společných operací NATO a i nebojových operacích OSN, EU a OBSE.

Vstupem do NATO převzala ČR nejen výhody plynoucí z členství, ale i mnohé povinnosti (závazky), ke kterým se sama zavázala, jednou z nich je působení AČR v operacích pod vlajkou NATO, případně OSN, EU či OBSE mimo vlastní státní území.

Členění a charakteristika nebojových operací

Nebojové operace jsou vojenské operace, ve kterých se síly a prostředky armády používají bez bezprostředního (plánovaného) použití zbraní a munice. Tyto mohou být použity pouze za výjimečné situace k sebeobraně vojáků, napadených v průběhu plnění uložených úkolů. Nebojové operace lze členit podle cílů, kterých má být dosaženo, na *stabilizační a podpůrné*.

Stabilizační operace v mezinárodním měřítku zahrnují operace na odvrácení konfliktu, udržení (zachování) míru, na vynucení (prosazení) míru a na utváření (vytváření) míru uskutečňované v souladu s Chartou OSN, kapitola VI. a VII. V těchto operacích mandát OSN představuje legitimní oprávněnost k zasazení ozbrojených sil na podporu míru.

Cíle stabilizačních operací jsou:

- bránit národní zájmy,
- podpořit mír nebo zabránit agresi,
- vyhovět mezinárodním dohodám, závazkům a smlouvám,
- dodat sebedůvěru slabým a váhavým vládám,
- podpořit nebo obnovit pořádek (zřízení),
- chránit životy a majetek obyvatelstva,
- dát najevo odhodlání k obraně demokratického zřízení,
- zabránit nebo reagovat na terorismus,
- zmenšit hrozbu konvenčních zbraní a ZHN pro regionální bezpečnost,
- vyloučit nebo potlačit rozvrácení demokracie, nezákonnosti a vzpour.

Možné úkoly uskupení provádějících stabilizační operace:

- a) u operací na udržení (zachování) míru – Peace Keeping (PK) – to bude především hlídkování, budování kontrolních míst, zátarasů a silničních zábran, sledování konfliktních stran při plnění přijatých dohod, dohled nad příměřím, vyjednávání a zprostředkování spolupráce, navazování styků, vyšetřování stížnosti, aktivní práce v nárazníkových zónách;
- b) u operací na vynucení (prosazení) míru – Peace Enforcement (PE) – půjde o násilné prosazení sankcí, oddělení válčících stran, zřízení dohledu (inspekce) chráněných zón, odvetná opatření proti násilí, obnovu a udržování pořádku v bezpečnostním prostoru, bránění civilním nepokojům a kriminalitě, pružnou reakci na situaci, včetně hrozbou použití zbraní, zamezování získávání zásob, surovin a zbraní, které by mohly posílit ekonomickou nebo vojenskou sílu kterékoliv ze zneprátených stran. Je důležité, aby po operaci na vynucení míru přešly síly na aktivity charakteristické pro upevnění (budování) míru.
- c) důležité jsou i operace na utváření (vytváření) míru za podpory diplomatického úsilí, kde je důležité především navázání kontaktu armád mezi sebou, uskutečnění společných vojenských cvičení, celková bezpečnostní podpora a obnova občansko

právních aktivit, rekonstrukce infrastruktury, poskytování zaškolování pedagogického, policejního i zdravotnického personálu, podpora škol a nemocnic, znovuzřízení obchodních styků, obnova zpravodajské činnosti, všeobecné informovanosti a využívání sdělovacích prostředků.

Velkou pozornost musí stabilizační síly věnovat evakuačním operacím ve prospěch nebojujícího obyvatelstva a kontrole zbraní. Dalším důležitým úkolem stabilizačních sil je demonstrace síly a prezentace jejich přítomnosti v krizové oblasti.

Ve vnitrostátním měřítku může být stabilizační operace uskutečňována národními silami v situaci, kdy nevojenské ohrožení vznikající ze společenských příčin nabývá takové intenzity, že jeho eliminace vyžaduje přímé použití armády. V takovém případě může být stabilizační operace uskutečňována především formou **uzávěry státní hranice** nebo **asistence** pro orgány Ministerstva vnitra ČR a státní správu.

Podpůrné operace (záchranné a humanitární) mohou být uskutečňovány jako humanitární pomoc při přírodních katastrofách a živelních pohromách, masovém pohybu utečenců, hladomoru a při velkých průmyslových haváriích. Mohou být prováděny národními silami, zpravidla jako záchranná pomoc při živelních pohromách a katastrofách všeho druhu.

Podpůrné operace se zpravidla budou uskutečňovat v součinnosti se státními a nestátními orgány a organizacemi.

Možnými úkoly vojsk v podpůrných operacích mohou být:

- pomoc osobám postiženým průmyslovou havárií, přírodní pohromou či jinou katastrofou, která může být uskutečňována poskytnutím zásobovacích, ubytovacích, zdravotnických a dopravních služeb,
- záchranné práce, pátrací a pomocné akce, střežení majetku, uskutečňované v součinnosti s civilním obyvatelstvem (záchrannými sbory),
- evakuace obyvatelstva (osob) z postižených oblastí.

V AČR jsou k plnění těchto úkolů vytvářeny vojenské záchranné útvary. V případě nutnosti jsou využívány jednotky všech druhů sil, především pontonové, ženijní, chemické a další. Ostatní jednotky jsou vyčleňovány v takovém složení, aby mohly vykonávat činnost obecného, pomocného a zabezpečovacího charakteru. Často plní i asistenční úkoly k zajištění veřejného pořádku ve prospěch Ministerstva vnitra nebo jsou její součástí zasazený v rámci Integrovaného záchranného systému (IZS).

Obdobně jako stabilizační operace lze i podpůrné operace dělit na:

- domácí podpůrné operace – Domestic Support Operations (DSO) – představující především činnost vyčleňovaných sil a prostředků AČR ve prospěch IZS;
- zahraniční humanitární pomoc – Foreign Humanitarian Assistance (FHA).

Podíl Armády České republiky na nebojových operacích (činnostech)

Na území státu se armáda v nedávné historii několikrát podílela na akcích (operacích) Policie ČR (například při zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky či Summitu NATO v Praze). AČR řazená mezi „ostatní“ složky IZS pak vstupuje do řešení vzniklých problémů až po vyčerpání možností „základních“ složek IZS. V uvedených případech se jednalo o vyčlenění určitého počtu vojáků, techniky, materiálu, specialistů a nešlo o nasazení organické jednotky nebo uskupení s orgánem velení v čele. Z tohoto důvodu šlo o „posílení“ neboli **asistenci** v něčí prospěch. Mohou však nastat situace, kdy pouhá asistence nepostačí a je vyžádána armáda k provedení souběžné operace s operací Policie ČR ke stabilizaci situace **formou stabilizační** nebo **podpůrné** operace, jež se může vést souběžně s aktivovaným IZS při rozsáhlých živelních pohromách (jako byly například povodně v roce 1997 a 2002) nebo průmyslových haváriích apod.

O nebojové operaci v těchto případech hovoříme tehdy, pokud je zasazeno vyčleněné uskupení sil a k jehož velení je určen zodpovědný orgán velení. Jde tedy o formu použití sil, která je sice blízká z hlediska procesu a systému velení operacím bojovým (úkoly se plánují, organizují, plní a kontrolují), ale z hlediska použití sil a prostředků se liší, zvláště v **operacích podpůrných**. Ve **stabilizačních operacích** se síly a prostředky vyčleněných vojsk také používají z hlediska uplatnění vojenské síly, přičemž se cíle (stabilizovat a uklidnit situaci) dosahuje ve střetnutí s nepravidelným protivníkem (silami). Do obou typů nebojových operací se mohou vyčleňovat síly AČR mimo vlastní teritorium, tedy k zásahu v mezinárodním měřítku. Pro tyto typy operací není důležité naše členství v NATO, operací se může účastnit podle ambicí uskupení sil z AČR jak v rámci NATO, tak i v rámci OSN, EU či OBSE.

Jeden z požadavků **Koncepce výstavby** profesionální AČR a mobilizace ozbrojených sil ČR přepracované na změněný zdrojový rámec klade před AČR úkol k zapojení se do stabilizačních a podpůrných operací a to:

- **k účasti v jedné operaci na prosazení míru** až brigádním úkolovým uskupením s jádrem tvořeným částí brigády pozemních sil v počtu do 3 000 osob po dobu maximálně 6 měsíců bez rotace (od roku 2007) nebo zdrojově ekvivalentním prvkem vzdušných sil po dobu maximálně 3 měsíce bez rotace (po roce 2010), při zachování schopnosti zajistit ochranu určených objektů důležitých pro obranu státu, přijmout síly NATO na území ČR a zabezpečit aktivní účast AČR v systému NATINEADS, nebo
- **k účasti v jedné operaci na podporu nebo udržení míru** až praporem úkolovým uskupením s jádrem tvořeným částí praporu specializovaných nebo pozemních sil v počtu do 1 000 osob nebo zdrojově ekvivalentním prvkem vzdušných sil (po roce 2010) s rotací po 6 měsících, při současné možnosti účasti v druhé, následně vzniklé a paralelně probíhající operaci úkolovým uskupením v síle do 250 osob po

dobu maximálně 6 měsíců bez rotace a při zachování schopnosti zajistit ochranu určených objektů důležitých pro obranu státu, přijmout síly NATO na území ČR a zabezpečit aktivní účast AČR v systému NATINEADS.

Z důvodu, že trvání stabilizačních operací, ale třeba i podpůrných operací může být časově delší v porovnání s bojovými zasazeními vojsk (zkušenosti z operací na území bývalé Jugoslávie a ze zasazení v Iráku jsou toho dokladem), se organizuje „rotace sil“. To je složitý úkol, kdy se musí kalkulovat s dvoj až trojnásobnou hodnotou vyčleněných vojsk pro jejich přípravu, střídání a odpočinek. Samozřejmostí je úměrné vyčlenění podpůrných a zabezpečovacích sil (vojskové letectvo, zvláště k dopravním a průzkumně pátracím úkolům, síly a prostředky logistiky, prostředky vojenského zdravotnictví, vojenské policie a další).

Perspektivy činnosti v nebojových operacích

V současné době není pravděpodobné, že by ČR mohla být cílem vojenského napadení. Nelze opomíjet nárůst nových hrozeb a z toho plynoucích vnějších i vnitřních bezpečnostních rizik, která mohou přerůst do ohrožení nejen vojenského, ale především nevojenského charakteru.

Potvrzuje to i skutečnost, že v současné době přibývá přívalových dešťů provázených ničivými povodněmi nebývalého rozsahu. Stále častěji se objevují větrné smrště, ničivá krupobití a další meteorologické anomálie, v jejichž důsledku vznikají živelné (přírodní) pohromy. Podle vědců – meteorologů bude takových jevů projevujících se zejména v důsledku globálního oteplování přibývat. Globální oteplování, nárůst živelných pohrom, nedostatek zemědělských produktů a pitné vody, šíření nových, životu nebezpečných nemocí, kvantitativní i kvalitativní nárůst terorismu a další tendence způsobují stále více ztrát na lidských životech než všechny současně probíhající ozbrojené konflikty dohromady.

Pro AČR zůstává i nadále prioritou obrana, respektive alianční obrana ČR a ostatních členských zemí NATO. Vzhledem k tomu, že nevojenská ohrožení se v současné době stávají dominantními, AČR se bude zpravidla podílet na jejich řešení vyčleněnými silami a prostředky a to účastí v nebojových operacích. Stanovené úkoly budou plněny mírovými a podle potřeby i částečně zmobilizovanými silami a prostředky AČR v součinnosti se spoluodpovědnými resorty státní správy.

To vše má za následek růst podílu nebojových operací oproti operacím bojovým. Lze předpokládat, že z celého spektra možných úkolů AČR se bude zvyšovat počet a rozsah plnění úkolů v nebojových operacích.

V podmínkách ČR bude dále narůstat význam použití sil AČR při obraně národních zájmů a suverenity mimo teritorium země. OSN stále častěji vyjadřuje názor, že hodlá používat NATO jako základní nástroj pro své operace. Stabilizační operace budou jedním z hlavních úkolů, které bude NATO v blízké budoucnosti plnit se souběžným prohlubováním jejich humanitárního rozměru.

Vzhledem k tomu, že mezinárodní a nevládní organizace nejsou v současné době schopny samostatně zvládnout svou vedoucí roli ve stabilizační fázi operace po splnění vojenských aspektů, nelze se ani v blízké budoucnosti vyhnout dlouhodobé vojenské přítomnosti v prostoru operace. Praxe rovněž potvrdila, že dřívější úvahy o krátkodobém charakteru těchto operací byly chybné. NATO se ve svých operacích zavazuje k dlouhodobému pobytu stejným způsobem, jako tomu bylo v případě operací OSN. Důvody, které k tomu vedou, jsou nestabilní situace v krizových oblastech, politická potřeba zajistit úspěch operací NATO a tlak mezinárodních a nevládních organizací na zachování vojenské přítomnosti v krizových oblastech.

Lze rovněž předpokládat, že NATO bude v blízké budoucnosti sehrávat rozhodující roli při účasti AČR ve stabilizačních operacích, které se stále více stávají integrální součástí její činnosti. V AČR bude potřebné dále racionalizovat struktury a začlenit všechny existující formy vojenské angažovanosti AČR v stabilizačních operacích do jednotného systému.

Pro zvýšení možností AČR k vedení nebojových operací lze považovat následující požadavky: kvalitní přípravu velitelů, štábů a vojsk; schopnost vytvoření potřebného uskupení sil a prostředků (popřípadě mobilizačního rozvinutí části nebo i celé armády); zvýšení schopnosti mobility vyčleněných sil a prostředků AČR; kvalitní všestranné zabezpečení sil a prostředků vyčleněných k vedení dané operace; schopnost poskytovat (v rámci IZS nebo i samostatně) záchrannou a humanitární pomoc civilnímu obyvatelstvu; a konečně další požadavky, vycházející z aktuální potřeby.

Schopnost vytvoření potřebného uskupení sil a prostředků je prvořadým úkolem libovolného nasazení. To předpokládá mít zejména dostatek mírově naplněných bojových a podpůrných sil. V případě potřeby mít vytvořen systém **mobilizačního rozvinutí** části nebo i celé armády.

Přistoupením na určitá rizika se mohou kvůli individuálnímu charakteru jednotlivých hrozeb promítnout v absenci příslušných organizačních struktur ozbrojených sil ČR (ty mohou být budovány až cestou mobilizace), jiná v reálné neexistenci technologií nebo systémů (včetně zbraňových) umožňujících dosažení příslušné úrovně schopností. Je třeba konkrétně rozhodnout, která opatření je možné přesunout do roviny plánovací, a která je nutné realizovat při výstavbě ozbrojených sil ČR v daném časovém období.

Požadavkem pro použití sil a prostředků AČR je jejich rychlé zasazení v prostoru operace. Vždy bude nutné počítat s určitou časovou lhůtou pro přesun (manévr), který může být prováděn i mimo hranice NATO. Při nasazení vojsk do stabilizační operace bude čas pro přesun záviset na rychlosti eskalace daného konfliktu či krizové situace. Při vyčlenění sil do podpůrné operace bude nedostatek času běžným jevem. Zvýšení mobility vyčleněných sil a prostředků AČR – ať již v na území ČR nebo na jiném teritoriu v Evropě či ve světě vyžaduje:

- disponovat nezbytnou kapacitou přepravních prostředků,
- organickou techniku mít v dobrém technickém stavu,

- znát možnosti přepravy v případě použití prostředků spojenců (zejména v případě vzdušné přepravy) apod.

Kvalitní všestranné zabezpečení sil a prostředků vyčleněných k vedení dané operace, zvláště logistická podpora, znamená disponovat dobře fungujícím systémem, schopným udržovat osoby a zabezpečovat materiální prostředky na takové úrovni, která umožňuje splnit stanovené úkoly. V závislosti na možném charakteru plněných úkolů by bylo vhodné zvážit zavedení takových druhů výzbroje a materiálu, jež by lépe odpovídaly zejména použití ve stabilizačních operacích (nevýbušné nástrahy, neletální zbraně apod.). Kromě toho, zvláště v poslední době, vystupuje do popředí **požadavek autonomie a soběstačnosti logistické podpory** zasazených jednotek.

AČR se připravuje k použití v širokém spektru činností, od operací k obraně území státu a NATO až po podíl na eliminaci nevojenských ohrožení bezpečnosti státu, od zasazení svazků v rámci koaličních operačních uskupení až po použití účelově vytvářených skupin k plnění dílčích, nevojenských úkolů.

K plnění úkolů v rámci IZS má AČR omezené možnosti, které jsou dány především mírovou naplněností, organizací, vyzbrojením, vybavením a přípravou, zaměřenou na bojovou činnost.

Na bezprostřední vyžádání mohou být použity k záchranným pracím jen vojenské záchranné útvary stálé pohotovosti. Poskytování výpomocí většími silami a prostředky lze dosáhnout jen slučováním jednotek více útvarů nebo jejich výběrovým doplněním na válečné počty, popřípadě povoláním vojáků ze zálohy.

Záchranné práce jsou prováděny diferencovaně podle charakteru a rozsahu ohrožení. Jsou specifikovány příslušnými krizovými (havarijními) plány a konkrétním požadavkem. Na některé úkony bude stačit kompetentní orgán nebo organizace vlastními zdroji a zásah sil a prostředků AČR nebude nutný.

Všeobecně je třeba uplatňovat zásadu, že armáda je zasazována k záchranným pracím až po vyčerpání sil, prostředků a zdrojů kompetentních resortů státní správy a nebo v případě, že rozsah a intenzita ohrožení převyšuje od počátku jejich možnosti.

Při technologické havárii velkého rozsahu (například jaderné elektrárny), bude hlavním úkolem zabezpečit regulaci pohybu osob s cílem podílet se na pořádkové činnosti při vyvádění osob ze zasaženého prostoru a zabraňovat vstupu nepovolaných osob do něho. Podle rozhodnutí havarijní komise mohou v této činnosti plnit speciální úkoly jednotky chemického a radiačního průzkumu, ženijní síly a prostředky a příslušníci zdravotnické služby.

Při rozsáhlých povodních, velkých plošných požárech apod. bude hlavní úsilí vyčleněných jednotek zaměřeno především na bezprostřední provádění prací k záchraně osob a materiálních hodnot a na účast sil a prostředků ve speciálních skupinách k omezení krizového jevu, například trhací práce k uvolnění průtoku vody, budování protipožárních ochranných pásů apod.

I přes omezené možnosti k záchranným činnostem a pro poskytování humanitárních výpomocí při pohromách je úloha AČR v rámci IZS velmi významná. Vojenské síly a prostředky jsou nejlépe organizovány a pružně řízeny k tomu, aby mohly poskytovat veškeré služby, jako jsou záchranné práce, zabezpečení spojení, dopravu, zdravotnické a pohotovostní lékařské služby, jakož i pátrání a pomocné akce. Mohou reagovat pohotově a působit rychle, aktivně a samostatně, bez vnější pomoci a jsou vysoce mobilní. Příslušníky armády lze použít i za velmi složitých a rychle se měnících podmínek (povětrnostních aj.). Z tohoto hlediska je zřejmé, že vojenské prostředky mají značný potenciál k tomu, aby mohly být dalším nástrojem pro poskytování pomoci při pohromách.

Příprava na činnost v nebojových operacích

Zkušenosti z minulých let i prognózy odborníků vyvolávají potřebu připravenosti AČR (v jejím mírovém složení) k eliminaci nevojenských ohrožení. V AČR se klade důraz na nutnost důsledněji provázat vojenskou teorii s mírovou praxí a k tomu vytvořit odpovídající podmínky na vojenských školách, ve výcvikových střediscích i u jednotlivých útvarů. Zásady použití uskupení v nebojových operacích jsou začleněny do systému přípravy, výcviku a vzdělávání jako rovnocenné k přípravě na bojové použití sil AČR.

Ukazuje se, že z hlediska požadavků na **výcvik vojsk** pro činnost při nevojenských ohroženích není nutné zařazovat do jejich přípravy ve větším rozsahu speciální témata. Činnosti, jako je hlídkování, kontrola osob a vozidel, zaujímání clon či střežení jsou totožné nebo velmi blízké procvičovaným tématům z běžné přípravy vojsk v době míru. Avšak pro plnění úkolů asistence, zejména při protiteroristické činnosti, bude zpravidla nutné provést doplňkovou přípravu vojsk bezprostředně před jejich zasazením.

Za velmi důležité je třeba považovat poskytnutí dostatečného množství času na **doplňkovou přípravu** jednotek i jejich velitelů. Vyčleněný čas je nutné využít k tomu, aby se velitelé i příslušníci jednotek naučili jednat v souladu se vzniklou situací. Toho lze nejlépe dosáhnout procvičením řady modelových situací, které mohou v průběhu plnění úkolů nastat, a při kterých se vojáci musí chovat jinak než při plnění bojových úkolů.

Jednotky (a zejména jejich velitelé) určené k plnění úkolů při uzavěře státní hranice, při asistenci PČR a k účasti v IZS musí zvládnout:

- činnost ve clonách, při hlídkování, proesávání prostorů ve volném i pokrytém (zalesněném) terénu a v osadách (urbanizovaném prostoru),
- způsob součinnosti s vrtulníky,
- rychlé posilování ochrany a obrany ohrožených nebo napadených objektů (prostorů),
- postup při zadržení a kontrole cizích státních příslušníků (imigrantů),
- činnost na stanovištích silniční kontroly, kontrolu osob a motorových vozidel,

- jednání při zjištění podezřelých osob (jejich identifikace, zadržení aj.),
- chování při záměrných provokacích ze strany imigrantů,
- postup při pokusu zadržených osob o útek a činnosti při jejich eskortování do míst předání orgánům Ministerstva vnitra,
- způsob doprovodu proudů vozidel (konvojů) s materiální humanitární pomocí apod.

Nezbytné bude i zvládnutí nové techniky, která není ve standardní výbavě vojsk. Může se jednat o nové spojovací prostředky, prostředky nočního vidění a radiolokačního průzkumu, použití různých čidel, senzorů aj.

V rámci psychologické přípravy je nutné vojáky připravit ke klidnému a důraznému vystupování, které je v souladu se zásadami právních norem. Vojáci musí zvládnout rozmanité situace; jinak je třeba se chovat k člověku v nouzi a jinak při zadržení podezřelého. Při plnění úkolů může také dojít ke styku s novináři a pracovníky televize. Taková setkání jsou pro vojáky nová a je třeba je na ně připravit, včetně přiměřeného jazykového vybavení.

Závěr

Lze shrnout, že AČR je základem obranného systému ČR a proto jejím hlavním úkolem je obrana ČR proti vnějšímu (vojenskému) ohrožení. K tomu musí být organizována, vyzbrojena, vybavena, všestranně zabezpečena, ale především vycvičena. Její případná účast v nebojových operacích nemůže tyto faktory ovlivnit. Vždy se bude jednat o úkoly vedlejší, s podstatně menšími požadavky na síly a prostředky, jejich kvalitu a s menšími dopady z hlediska jejich ničivosti.

České zkušenosti ze stabilizačních operací dokazují, že vyčlenění dvou kontingentů z AČR (jeden v síle zesílený prapor a druhý v síle zesílené rotý) je na hranici současných možností armády a státu v mírových podmínkách, včetně nezbytně připravené rotace sil. Jiná situace však může nastat v případě, že na území ČR vypukne krizová situace, jež si vyžádá vyhlášení jednoho z krizových stavů („stavu nebezpečí“ v duchu krizového zákona, „nouzového stavu“ nebo dokonce „stavu ohrožení státu“ či „stavu napětí“ na části nebo celém území ČR).

Přitom lze ze současného vývoje vyvodit závěr, že působení uskupení pozemních sil AČR ve stabilizačních operacích na Balkáně bude dlouhodobé a nelze ani vyloučit potřebu zvýšení počtů nebo rozšíření rozměru naší účasti v těchto operacích. Podíl AČR se tedy pravděpodobně nebude snižovat, ale naopak nelze vyloučit možný nárůst počtu vyčleňovaných osob a techniky. Zaměření by ovšem mělo být na menší počet prostorů zasazení i když případně s vyšším počtem osob, neboť určitým limitujícím činitelem je logistická podpora zasazených sil. A ta je pro větší počet prostorů zasazení nejen složitější, ale především nákladnější, než menší počet prostorů nasazení i když s větším počtem osob a techniky.

V současnosti (ke dni 28. 10. 2004) působí v pěti operacích mimo území ČR jednotky AČR v počtu asi 650 osob a to v Bosně a Hercegovině, Kosovu, ve dvou operacích v Afganistánu a v Iráku. Kromě toho je nasazeno dalších 21 osob jako pozorovatelé.

ČR, a tím méně AČR, však nemůže rozvíjet kapacity pro účast v operacích na předcházení a řešení krizí extenzivní cestou. Perspektivní směr spočívá v těsnější koordinaci ministerstev a využití kapacit ležících i mimo rezort obrany, mezinárodních a nevládních organizací a efektivnějším využívání existujících finančních, materiálových a lidských zdrojů. Cílem musí být dosažení vyššího efektu působení sil a prostředků vyčleněných do operace za současného zachování stávající, nebo snížení budoucí vojenské přítomnosti v prostoru operace.

Pro zvýšení možností AČR k vedení nebojových operací lze považovat za důležité následující požadavky na:

- kvalitní přípravu velitelů, štábů a vojsk,
- disponování odpovídajícími organizačními strukturami vojsk,
- schopnost vytvoření potřebného uskupení sil a prostředků,
- zvýšení schopnosti mobility vyčleněných sil a prostředků AČR,
- kvalitní všestranné zabezpečení sil a prostředků vyčleněných k vedení operace,
- schopnost poskytovat záchrannou a humanitární pomoc civilnímu obyvatelstvu,
- další požadavky, vycházející z aktuální potřeby.

Literatura

KRÁSNÝ, A., HREBÍČEK, M., PIKNER, I.: Charakteristika vojenských operací, operačních požadavků a vlivů technického pokroku ve vojenství do roku 2015 (2025), ÚSS/2004-S-001/II, VA Brno, 2004.